

ਕੁਝ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ

(12:38-50)

ਜਿਸੂ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਤੇ ਬਹਿਸ ਯਹੂਦੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੇ ਚਰਮ ਤਕ ਪੁੱਜ ਗਈ। ਨਾ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਮੋਅਜ਼ਜ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਾ ਉਸਦੇ ਤਰਕਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕੇ। ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਬੀ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਯਹੂਦੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ (12:38-42)

³⁸ਤਦ ਕਿੰਨੇ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਆਖਿਆ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਸੀਂ ਤੇਥੋਂ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵੇਖਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ³⁹ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬੁਰੀ ਅਤੇ ਹਰਾਮਕਾਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਯੂਨਾਹ ਨਬੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਨਾ ਜਾਵੇਗੀ। ⁴⁰ਕਿਉਂ ਜੋ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂਨਾਹ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਰਾਤ ਮੱਛੀ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਸੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਰਾਤ ਧਰਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗਾ। ⁴¹ਨੀਨਵਾਹ ਦੇ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਉੱਠ ਖੜੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਗੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਨਾਹ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸੁਣ ਕੇ ਤੌਬਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵੇਖੋ ਐਥੇ ਯੂਨਾਹ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹੈ। ⁴²ਦੱਖਣ ਦੀ ਰਾਣੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਉੱਠੇਗੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਧਰਤੀ ਦੀ ਹੱਦੋਂ ਸੁਲੇਮਾਨ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੁਣਨ ਆਈ ਅਤੇ ਵੇਖੋ ਐਥੇ ਸੁਲੇਮਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 38. ਯਹੂਦੀ ਆਗੂ ਚੰਗਿਆਈ ਦੇ ਅਤੇ ਭੂਤਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਜਿਸੂ ਦੇ ਮੋਅਜ਼ਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਅਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਜੋ ਕੁਝ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਕਤ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਬਹੁਰੂਪੀਏ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਾਅ ਕੇ ਕਿ ਉਹ ਅਚੰਭੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੱਗਦੇ ਹਨ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 8:9-13; 13:6-11; 19:13-20)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਸੂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀ (*semeion*) ਮੰਗੀ। ‘ਨਿਸ਼ਾਨੀ’ ਇੱਕ ਮੋਅਜ਼ਜ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਖ਼ੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ (ਮਰਕੁਸ 16:14-18; ਯੂਹੰਨਾ 1:29-34; 3:2; 20:30, 31)। ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਚਿਆਈ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਦਾ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ (ਨਿਆਈਆਂ 6:17, 18, 36-40; ਯਸਾਯਾਹ 7:10-17; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2:1-4)। ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸੇਵਕਾਈ ਵਿਚ ਜਿਸੂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਤੇ ਮਨ ਪਰਚਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮੋਅਜ਼ਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਵਿਖਾਵੇ ਕਰਨਾ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ‘ਪਰਖ’ ਕਰਨਾ ਹੋਣਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ 4:5-7; KJV)। ਸਖ਼ਤ ਦਿਲ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨੇ ਜਿਸੂ ਨਾਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਫਿਰੋਨ ਨੇ ਮੂਸਾ ਨਾਲ

ਕੀਤਾ ਸੀ (ਕੁਚ 4-14); ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਫ਼ਰੀਸੀ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਯਿਸੂ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਅਕਾਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ’ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਮਰਕੁਸ 8:11; ਲੂਕਾ 11:16)। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਮੰਨਾ (ਕੁਚ 16:1-36), ਸੂਰਜ ਦੇ ਠਹਿਰ ਜਾਣ (ਯਹੋਸ਼ੁਆ 10:12-14), ਜਾਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਅੱਗ ਭੇਜਣ (1 ਰਾਜਿਆਂ 18:30-40) ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨੇ ਯਿਸੂ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪੌਲੂਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮੰਗਣ ਦੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਆਦਤ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:22)।

ਆਇਤਾਂ 39, 40. ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਅਤੇ ਹਰਾਮਕਾਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਆਖਿਆ। ਉਹ ‘ਬੁਰੀ’ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਭਰਿਸ਼ਟ ਸਨ। ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕਹੀਏ ਕਿ ਉਹ ਹਰਾਮਕਾਰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾ ਸਨ। ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਯਾਹਵੇਹ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਨੇਮ ਤੋੜਨ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਲਈ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤੀ ਗਈ (ਯਸਾਯਾਹ 50:1; ਯਿਰਮਿਯਾਹ 3:8; 13:27; 31:32; ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 16:32-43; ਹੋਸ਼ੇਆ 2:1-20)। ਇਹੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਬੇਵਫ਼ਾ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਯਾਕੂਬ 4:4), ਕਿਉਂਕਿ ਕਲੀਸੀਆ ਮਸੀਹ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:22-33)।

ਯਿਸੂ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਖ਼ਾਸ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੂਨਾਹ ਨਥੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਨਥੀ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਨੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ, ਦਫ਼ਨਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਰੂਪਕ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਯੂਨਾਹ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਰਾਤ ਮੱਛੀ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਯੂਨਾਹ 1:17), ਉਵੇਂ ਹੀ ਯਿਸੂ ਨੇ ਓਨੀ ਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਧਰਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਜਦ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਰੂਪਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ‘ਪਤਾਲ ਦੇ ਢਿੱਡ’ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਦੱਸਿਆ (ਯੂਨਾਹ 2:2)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਯਿਸੂ ਨੇ ਸਚਮੁਚ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਦਫ਼ਨਾਏ ਜਾਣਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:9)।

ਇਸ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਕਈ ਪਰੋਸ਼ਾਨੀਆਂ ਖੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦੀ KJV ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨਾਹ ‘ਵੇਲ੍ਹ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ’ ਸੀ। ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੇਲ੍ਹ ਮੱਛੀ ਭਾਵੇਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਬਣਧਾਰੀ ਜੀਵ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦਾ ਢਿੱਡ ਐਨਾ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਉਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ (ketos) ਸ਼ਬਦ ਜਿਸਦਾ ਅਨੁਵਾਦ NASB ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੰਤੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤੋਂ ਭਾਵ ‘ਅਗਿਆਤ ਕਿਸਮ’ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ KJV ਵਿਚ ਇਸਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਵੇਲ੍ਹ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ ਹੁਣ ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੀਵ ਪੂਰਾ ਬੰਦਾ ਨਿਗਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਪਰਮ ਵੇਲ੍ਹ, ਵੇਲ੍ਹ ਸ਼ਾਰਕ, ਅਤੇ ਚਿੱਟੀ ਸ਼ਾਰਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਨਸਲ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਜੋ ‘ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ... ਠਹਿਰਾ ਛੱਡੀ ਸੀ ਜੋ ਯੂਨਾਹ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਜਾਵੇ’ (ਯੂਨਾਹ 1:17) ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਮਕਿਨ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ।

ਦੂਜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਰਾਤ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਦੀਆਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿ ਪਸਾਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਖ਼ਾਸ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ

ਨੂੰ ‘ਖ਼ਾਸ ਸੱਬਤ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਪੂਰੇ ਦਿਨ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਦਿੱਕਤ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਣ ਲਈ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਲੀਬ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਬੁੱਧਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਪੂਰੇ ਦਿਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਰਾਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਵਿਚ ਐਨੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ‘ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਦਿਨ’ (*paraskewe*) ਭਾਵ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮਸੀਹ ਮਰਿਆ, ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ (ਮਰਕੁਸ 15:42, 43; ਲੂਕਾ 23:46, 54; ਯੂਹੰਨਾ 19:14, 30, 33) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਧੁਨਿਕ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ‘ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ’ ਦਾ ਅਰਥ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਰਾਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸਹੀ ਤਰਤੀਬ ਵਿਚ ਜਿਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖੁਆਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬੇਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਢੰਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਤੌਰ ਤੇ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੈ।

ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀਨ ਵਿਆਖਿਆ ਵਾਸਤੇ ‘ਤਿੰਨ ਰਾਤ ਦਿਨ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਜਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਦਿਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਦਿਨ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਯਹੂਦੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਉਤਪਤ 42:17, 18; 1 ਸਮੂਏਲ 30:12, 13; 1 ਰਾਜਿਆਂ 20:29; 2 ਇਤਿਹਾਸ 10:5, 12; ਅਸਤਰ 4:16; 5:1)।^੯

ਜੇ ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਜਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਦਿਨ ਜਾਂ ਰਾਤ ਮੰਨਣ ਦਾ ਢੰਗ ਵੀ ਅਪਣਾਈਏ ਤਾਂ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹੀ ਰਾਤਾਂ ਬਣਨਗੀਆਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤਾ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ‘ਤੀਏ ਦਿਨ’ (16:21; 17:23; 20:19) ਅਤੇ ‘ਤਿਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ’ (27:63, 64; ਮਰਕੁਸ 8:31; 9:31; 10:34) ਵਾਕਅੰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਦਲ-ਬਦਲ ਕੇ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਲਿਖਤ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨਾਹ ਮੱਛੀ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੱਛੀ ਦੇ ਢਿੱਡ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖੁਦਾ ਅੱਗੇ ਦੁਆ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਯੂਨਾਹ 2:1)। ਯੂਨਾਹ ਨੂੰ ਮਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਆਪਣੇ ਹੀ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਰੂਪਕ ਲਈ ਉਸ ਨਬੀ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ। ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਐਨਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਯੂਨਾਹ ‘ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਰਾਤ’ ਮੱਛੀ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਵੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਇਤ 41. ਮੱਛੀ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਬਾਅਦ ਯੂਨਾਹ ਨੇ ਨੀਨਵਾਹ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜੇ ਉਸਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬਦਕਾਰ ਲੋਕ ਸਨ (ਯੂਨਾਹ 1:2)। ਨੀਨਵਾਹ ਇਕ ਗੈਰਕੌਮ ਨਗਰ ਸੀ ਜੋ ਅੱਸੂਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ। ਨੀਨਵਾਹ ਦੇ ਲੋਕ ਜਿਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਦਕਾਰ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਕਿਵੇਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੇ ਸਨ? ਇੱਥੇ ‘ਦੇਸ਼ੀ’ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਭਾਵ ‘ਨਿਆਂ ਲਈ ਅਧਾਰ ਦੇਣਾ’ ਹੈ।^{੧੦} ਜਦ ਯੂਨਾਹ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨੀਨਵਾਹ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ‘ਹੋਰ ਚਾਲੀਆਂ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਨੀਨਵਾਹ ਢਾਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ’ (ਯੂਨਾਹ 3:4) ਤਾਂ ਰਾਜੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰੰਕ ਤਕ ਸਭ ਨੇ ਤੱਪੜ ਪਹਿਨ ਕੇ ਸੁਆਹ ਮਲ ਲਈ ਅਤੇ ਤੋਬਾ ਕੀਤੀ (ਯੂਨਾਹ 3:5-10)। ਜਿਸ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਯੂਨਾਹ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੈ; ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸੁਣ ਕੇ ਤੋਬਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ‘ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ’ ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*pleion*) ਭਾਵੇਂ ਅਲਿੰਗੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਪਰ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਮਸੀਹ ਵਾਸਤੇ ਹੈ (12:6 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਇਹ ਵਿਡੰਬਣਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨਾਹ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਉਹਦੇ

ਨਾਲ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਤੇ ਯਕੀਨ ਕੀਤਾ, ਜਦਕਿ ਮਸੀਹ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕਈ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਹੋਏ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਆਇਤ 42. ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਉਣ ਲਈ ਇਕ ਗੈਰਕੌਮ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ। **ਦੱਖਣ ਦੀ ਰਾਣੀ** 1 ਰਾਜਿਆਂ 10 ਵਾਲੀ ਸ਼ੀਬਾ ਦੀ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਾਚੀਨ ਦੇਸ਼ ਸ਼ੀਬਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਤੌਰ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਰਬ ਵਿਚ ਸੀ। ਯਹੂਸਲਮ ਦੇ ਦੱਖਣ ਪੂਰਬ ਵਿਚ 1,200 ਮੀਲ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਕਿਉਂ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੀ? ਉਹ ਸੁਲੇਮਾਨ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵੇਖਣ ਲਈ ਲਈ ਐਨੀ ਦੂਰੋਂ ਆਈ ਸੀ (1 ਰਾਜਿਆਂ 10: 1-10; ਵੇਖੋ 4:34), ਪਰ ਯਿਸੂ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਮੰਨ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਜਾਂ ਮੰਨਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅਕਰਮਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ *pleion* ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸੁਲੇਮਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੈ (12:6, 41 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਦੇਹਧਾਰੀ ਹੋਏ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪਰਾਚੀਨ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਆਣੇ ਰਾਜੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧ ਕੇ ਸੀ।

ਉਸ ਬੁਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ (12:43-45)

⁴³ਪਰ ਜਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਆਤਮਾ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਨਿੱਕਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੁੱਕਿਆਂ ਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਰਾਮ ਭਾਲਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ। ⁴⁴ਤਦ ਉਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਭਈ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਿੱਥੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ ਸਾਂ ਮੁੜ ਜਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਆਣ ਕੇ ਉਹ ਨੂੰ ਵਿਚਲਾ ਅਤੇ ਝਾੜਿਆ ਸੁਆਰਿਆ ਹੋਇਆ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ⁴⁵ਤਦ ਉਹ ਜਾਕੇ ਹੋਰ ਸੱਤ ਆਤਮੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭੈੜੇ ਸੰਗ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅੰਦਰ ਵੜ ਕੇ ਉੱਥੇ ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਤਾਂ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਹਾਲ ਪਹਿਲੇ ਨਾਲੋਂ ਬੁਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬੁਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਠੀਕ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਇਤਾਂ 43-45. ਬਦਰੂਹਾਂ ਬਾਰੇ ਯਿਸੂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਲਈ ਸੀ (12:38)। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਾਹਰੀ ਰੂਪ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਬੜੇ ਸੁਚੇਤ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਐਨੀ ਫ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ (23:25-28)। ਰੁਹਾਨੀ ਲੱਗਣ ਲਈ ਤਾਂ ਉਹ ਬੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਦੀਨੇ, ਸੌਂਫ਼, ਜ਼ੀਰੇ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ‘ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਸੀ’ ਪਰ ਨਿਆਂ, ਦਯਾ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਅਹਿਮ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ (23:23)।

ਯਿਸੂ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹੀ ਬੁਰਿਆਈ ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੱਢੀ ਸੀ ਮੁੜ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਬੁਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚੋਂ ਭਰਿਸ਼ਟ ਆਤਮਾ ਦੇ ਨਿੱਕਲ ਜਾਣ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਵਰਤਦਿਆਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਮਝਾਈ। ਨਿੱਕਲ ਗਿਆ (*exerchomai*) ਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਦਰੂਹ ਦੇ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (17:18; ਮਰਕੁਸ 1:25, 26; 5:8; 7:29; 9:25)। ਇਸ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਭਰਿਸ਼ਟ ਆਤਮਾ ਨਵੇਂ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਕਾਲ ਦੇ ਯਹੂਦੀ, ਅਰਬੀ ਅਤੇ ਫ਼ਰੀਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸੁੱਕਿਆਂ ਥਾਵਾਂ (ਮਰੂਥਲ) ਵਿਚ ਬਦਰੂਹਾਂ ਦਾ ਵਸੋਬਾ ਹੁੰਦਾ

ਹੈ (ਵੇਖੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 18:2)।⁴

ਯਿਸੂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਵਾਲੀ ਭਰਿਸ਼ਟ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿਚ ਮੁੜ ਆਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਹਲਾ ਅਤੇ ਝਾੜਿਆ ਅਤੇ ਸੁਆਰਿਆ ਹੋਇਆ ਵੇਖਿਆ। ਭਰਿਸ਼ਟ ਆਤਮਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ ਬਲਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭੈੜੀਆਂ ਹੋਰ ਸੱਤ ਬਦਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਆਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚਾਰੇ ਦੀ ਦੇਹ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਟਿਕਾਣਾ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਹਾਲ ਪਹਿਲੇ ਨਾਲੋਂ ਬੁਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ (27:64; 2 ਪਤਰਸ 2:20)। ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬੁਰੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਠੁਕਰਾਇਆ ਜਾਣਾ 70 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਅਤੇ ਹੈਕਲ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਿਆ (ਵੇਖੋ 24:1-28)।

ਅੰਤਿਕਾ: ਯਿਸੂ ਦੇ ਅਸਲ ਭੈਣ ਭਰਾ (12:46-50)

⁴⁶ਉਹ ਅਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਪਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵੇਖੋ ਉਹ ਦੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾ ਬਾਹਰ ਖੜੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ⁴⁷ਤਦ ਕਿਸੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਵੇਖ ਤੇਰੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਭਰਾ ਬਾਹਰ ਖੜੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ⁴⁸ਪਰ ਉਹ ਨੇ ਆਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ, ਕੌਣ ਹੈ ਮੇਰੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਕੌਣ ਮੇਰੇ ਭਰਾ? ⁴⁹ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਪਸਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਵੇਖੋ ਮੇਰੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਭਰਾ। ⁵⁰ਕਿਉਂ ਜੋ ਜੋ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਸੁਰਗੀ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਸੋਈ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਅਤੇ ਭੈਣ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਵੇਰਵੇ ਮਰਕੁਸ 3:31-35 ਅਤੇ ਲੂਕਾ 8:19-21 ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਂ ਵਾਪਰੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਾਈ ਵਿਚ ਇਸਦੇ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਦਾ ਸਹੀ-ਸਹੀ ਥਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਠੁਕਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਨਫ਼ਰਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਇਤ 46. ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤਕ ਅੱਪੜਨ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ (ਲੂਕਾ 8:19)। ਯਿਸੂ ਦੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਪਿਤਾ ਯੂਸੁਫ਼ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵਕਤ ਤਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਚੁਕਿਆ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 19:25-27)।

ਆਪਣੇ ਪਲੱਠੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮਰੀਅਮ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਬੱਚੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ, ਯੂਸੁਫ਼, ਸ਼ਮੂਊਨ ਅਤੇ ਯਹੂਦਾ ਨਾਮਕ ਚਾਰ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ (13:55, 56)। ਕਈਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰੀਅਮ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਤੋਂ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਭਰਾ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਕਿ ‘‘ਭਰਾ’’ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ‘‘ਭਰਾਵਾਂ’’ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*adelphos*) ਦਾ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਖੰਡਨ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ‘‘ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ’’ ਲਈ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਕ ਫ਼ਰਕ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *anesion* ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘‘cousin’’ ਭਾਵ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿਚ

ਭਰਾ ਜਾਂ ਭੈਣ। ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਯੂਹੰਨਾ ਅਤੇ ਬਰਨਾਬਾਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਵਰਣਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4:10)।

ਯਿਸੂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨਾਲ ਠੀਕ-ਠੀਕ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਮਰਕੁਸ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਬੋਝਾ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ‘ਉਹਦੇ ਸਾਕਾਂ ਨੇ ... ਆਖਿਆ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ’ ਅਤੇ ਉਹ ‘ਉਸਦੇ ਫੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਨਿੱਕਲੇ’ ਸਨ (ਮਰਕੁਸ 3:21)। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾ ਕੇ ਘਰ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਸਨ। ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ‘ਉਹਦੇ ਭਰਾ ਵੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੇ’ (ਯੂਹੰਨਾ 7:5)। ਪਰ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ, ਸ਼ਾਇਦ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 1:14; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 9:5; 15:7)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ, ਯਾਕੂਬ ਅਤੇ ਯਹੂਦਾ ਨੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਤੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 47. ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਯਿਸੂ ਦੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਨੇਹਾ ਘੱਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਾਹਰ ਖੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫੌਰਨ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਯੂਨਾਨੀ ਹੱਥਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਆਇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਵੇਖੋ RSV)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਇਸ ਚੂਕ ਦਾ ਹੀ ਕਾਰਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਗ੍ਰੰਥੀ *lalesai* ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਹਟ ਗਈ ਇਸ ਲਈ ਇਸਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਆਇਤ 46 ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ‘ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ’ ਵਾਂਗ ਹੀ ਆਇਤ 47 ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਓਸੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।⁵

ਆਇਤਾਂ 48-50. ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ‘ਕੌਣ ਹੈ ਮੇਰੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਕੌਣ ਮੇਰੇ ਭਰਾ?’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਅਨਾਦਰ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਯਿਸੂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਡੂੰਘਾ ਸਨਮਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸੀ (ਲੂਕਾ 2:51; ਯੂਹੰਨਾ 2:3-11; 19:25-27; ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 15:3-6) ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਉਸਦੀ ਖੁਦਾਈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਉਲਝਣ ਪੈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ ਤੇ ਖੁਦਾਈ ਵੱਲ ਨੂੰ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ।

ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਪਸਾਰ ਕੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਅਸਲ ਪਰਿਵਾਰ ਹਨ, ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ [ਉਸ ਦੇ] ਸੁਰਗੀ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 7:21) ਉਸਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ ਭਾਵ ‘ਸੋਈ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਅਤੇ ਭੈਣ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਹੈ’। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ‘ਪਿਤਾ’ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਾਂਅ ਖੁਦਾ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ (23:9; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:4-6)। ‘ਭੈਣ’ ਅਤੇ ‘ਮਾਤਾ’ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸਮਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਯਿਸੂ ਆਪਣੇ ਚੇਲੇ ਬਣਨ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਦਾ ਸੀ। ਔਰਤਾਂ ਮਾਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ (ਲੂਕਾ 8:1-3), ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਝਕਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ (ਲੂਕਾ 10:38-42; ਯੂਹੰਨਾ 4:7-30)।⁶

ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਦੋ ਅਹਿਮ ਸਚਿਆਈਆਂ ਨਿੱਕਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ; ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਠਹਿਰਾਏ ਹੋਏ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣ ਦਿੱਤੀ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 2:4; 7:6)। ਦੂਜਾ ਰੂਹਾਨੀ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ (ਵੇਖੋ 8:21, 22; 10:34-37)।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨ (12:39, 40)

ਮਸੀਹ ਦਾ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹੀ ਖੁਦਾ ਦਾ ਬੇਟਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ‘ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੀ ਉੱਠਣ ਤੋਂ ਸਮਰਥਾ ਨਾਲ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਠਹਿਰਿਆ ਹੈ’ (ਰੋਮੀਆਂ 1:4)। ਮਸੀਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੀ ਸਚਿਆਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜੀ ਉੱਠੇ ਮੁਕਤੀਦਾਤੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਯਿਸੂ ਕਬਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ, ਸਾਨੂੰ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਵੇਲੇ ਸਰੀਰਕ ਜੀ ਉੱਠਣ ਨੂੰ ਮਾਣਾਂਗੇ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15:20-28, 50-58)।

ਡੇਵਿਡ ਸਟਿਵਰਟ

ਯੂਨਾਹ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਿਕਤਾ (12:40)

ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਕਈ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਯੂਨਾਹ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਜਾਂ ਰੂਪਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਯੂਨਾਹ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਨਕਾਰਦੇ ਹਨ+। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯੂਨਾਹ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ। ਜੇ ਯੂਨਾਹ ਨੂੰ ਸਚਮੁਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੀਵ ਨੇ ਨਹੀਂ ਨਿਗਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਹੀ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲੇਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਝੂਠਾ ਹੈ; ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੀ ਸਚਿਆਈ ਨੂੰ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਮਸੀਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀਆਂ ਕਰੋੜਾਂ ਲੱਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ‘ਜੇ ਮਸੀਹ ਨਹੀਂ ਜੀ ਉੱਠਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਨਿਹਚਾ ਅਕਾਰਥ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਵਿਚ ਹੋ’ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15:17)।

ਡੇਵਿਡ ਸਟਿਵਰਟ

ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਪਸੰਦ ਹੈ (12:43-45)

ਯਿਸੂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਭੂਤਾਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਫ਼ ਸਨ। 12:43-45 ਵਿਚ ਖਾਲੀ ਘਰ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਭੂਤਾਂ ਤੇ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ‘ਸਭ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਚਾਤਰ’ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਉਤਪਤ 3:1)। ਉਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚਲਾਕੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਏ ਬਗੈਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਇਕ ਸਾਫ਼ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੀ। ਸ਼ੈਤਾਨ ਵਿਹਾਰਕ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਟਲ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਪਸੰਦ ਹੈ ਭਾਵ ਉਹ ਕਿਸੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂ (ਆਦਮੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ) ਨੂੰ ਭਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬੁਰਿਆਈ ਦੀ ਥਾਂ ਭਲਿਆਈ ਨੂੰ ਦੇਣਾ (12:43-45)

ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ‘ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਭੱਜ ਜਾਵੇਗਾ’ (ਯਾਕੂਬ 4:7)। ਉਹ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਭੱਜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦਾ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ! ਸ਼ੈਤਾਨ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਕਰਕੇ ਭਰਮਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬੁਰਿਆਈ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਸਿਰਫ਼

ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਭਲਿਆਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਵਾਲੀ ਬਦਰੂਹ ਨੇ ਜਦ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਘਰ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਵਿਚ ਫੇਰ ਮੁੜ ਆਈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਸੱਤ ਬਦਰੂਹਾਂ ਲੈ ਆਈ।

ਕੋਈ ਵੀ ਥਾਂ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਲਈ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਬੁਰਿਆਈ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਭਲਿਆਈ ਰੱਖ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬੁਰਿਆਈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖੁਦਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਇਰਾਦੇ ਲਈ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

“ਭੂਤਾਂ” ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ (12:43-45)

ਅੱਜ ਭੂਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ, ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਸ਼ੈਤਾਨ ਸਾਡੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਲੂਕਾ 8: 12; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2: 11; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6: 11-16; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2: 18; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3: 6, 7; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2: 26)। ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਯਾਕੂਬ 4: 7; ਵੇਖੋ ਮੌਤੀ 16: 21-23; ਲੂਕਾ 22: 31, 32; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4: 27; 1 ਪਤਰਸ 5: 8)।

ਇਹ ‘ਭੂਤ’ ਕੀ ਹਨ? (1) ਫ਼ਰੇਬ ਦਾ ਭੂਤ, (2) ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਭੂਤ (3) ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਦਾ ਭੂਤ ਅਤੇ (4) ਟਾਲਮਟੋਲ ਦਾ ਭੂਤ।

ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ‘ਕੱਢ’ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? (1) ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿ ਕੇ, (2) ਖੁਦਾ ਲਈ ਮਸਰੂਫ਼ ਰਹਿ ਕੇ, ਅਤੇ (3) ਆਤਮਾ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਭਾਵ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਚਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਚਲਾ ਕੇ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਜਿਹੜੀ ਅਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੁਰਿਆਈ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿਚ ਵੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਫ਼ਤਹਿ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ੈਤਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਲੇ ਲੋਕ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਾ ਕਰਨ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਖੁਦਾ ਕੋਲ ਭੱਜਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਭੱਜ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮਰੀਅਮ ਦੀ ਬੰਦਗੀ (12:46-50)

ਅੱਜ ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ ਜਮਾਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਰੀਅਮ ਨੂੰ ਵਡਿਆਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੁਫ਼ਰ ਹੈ। ਆਦਿ ਕੁਆਰੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਰੀਅਮ ‘‘ਖੁਦਾ ਦੀ ਮਾਂ’’ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪ ਇਲਾਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਗਲਤ ਧਾਰਣਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਲੋਕ ਮਰੀਅਮ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲੌਕਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਮੰਨਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। 12:46-50 ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਤੇ ਇਸ ਬੇਲੋੜੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਮਰੀਅਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਇਨਸਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਖੁਦਾ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ (12:46-50)

ਖੁਦਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਬਰਕਤ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਸਾਡਾ ਪਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਸਾਡਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ (ਰੋਮੀਆਂ 8: 14-16; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2: 10-18)। ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ, ਮਦਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮਿਲਕੇ ਅਨੰਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਸੋਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ (ਰੋਮੀਆਂ

12: 15)। ਮੁਸੀਬਤ ਵੇਲੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਰੂਹਾਨੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਿਸਮਾਨੀ, ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਆਸਰਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਗਲਾਤੀਆਂ 6: 1, 2, 10)। ਖੁਦਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਉਪਯੋਗੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਦੁਨਿਆਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ, ਇਕ ਓਟ ਹੈ। ਡੇਵਿਡ ਸਟਿਵਰਟ

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਜੈਕ ਪੀ. ਲੂਈਸ, *ਦ ਗੌਸਪਲ ਅਕਾਰਡਿੰਗ ਟੂ ਮੈਥਿਊ*, ਪਾਰਟ 1, ਦ ਲਿਵਿੰਗ ਵਰਡ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਆਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਸ: ਸਵੀਟ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1976), 178. ²ਟਾਲਮੁਡ ਪੈਸਾਹਿਮ 4ਏ; ਨਜ਼ੀਰ 5ਬੀ। ³ਲੂਈਸ, 179. ⁴ਵੇਖੋ ਟੋਬਿਟ 8:3; ਬਰੂਕ 4:35. ⁵ਬਰੂਸ ਐਮ. ਮੈਜ਼ਗਰ, *ਏ ਟੈਕਸਚੂਅਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਗ੍ਰੀਕ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ*, 2ਜਾ ਸੰਸਕ. (ਸਟੱਟਗਰਟ: ਜਰਮਨ ਬਾਈਬਲ ਸੋਸਾਇਟੀ, 1994), 26-27. ⁶ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਰੱਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ‘‘ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਕਰੋ।’’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ‘‘ਜਿੰਨਾ ਵੱਧ ਕੋਈ ਮਰਦ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੇਗਾ, (1) ਓਨਾ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, (2) ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਬੇਹਤਰ ਵਰਤੋਂ ਤੁਰੇਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ (3) ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਗੇਹੰਨਾ ਦਾ ਵਾਰਿਸ ਬਣਦਾ ਹੈ।’’ (ਮਿਸ਼ਨਾਹ ਐਥੱਥ 1.5.)।